

Międzyrzec Podlaski – miasto to ludzie

2/L/17

Osada Międzyrzec została założona najprawdopodobniej jeszcze przed 1174 rokiem. W 1390 r. Abraham Chamiec otrzymał ją od króla Władysława Jagiełły. Źródła podają kilka dat lokacji: 1434, ok. 1455, 1477. Miasto, położone przy szlaku handlowym łączącym Brześć z Łukowem, posiadające własną komorę celną, rozwijało się szybko. W 1486 r. ówczesny właściciel dóbr międzyrzeckich Jan Nassutowicz erygował tu kościół i uzyskał przywilej królewski na jarmarki i targi. Od 1520 r. w mieście osiedlali się Żydzi.

Od 1598 r. w Międzyrzecu działała jedyna na tych terenach warzelnia soli. Produkowano też piwo, sprzedawane potem w Brześciu i Lublinie. W XVIII w. rozwinął się przemysł szczeniński, a wraz z nim międzynarodowy handel jego produktami. Rozwój ośrodka hamowały jednak pożary, powódzie i epidemie, a także wojny.

W 1648 r. Międzyrzec padł ofiarą napaści kozaków Chmielnickiego. W latach 1655–1657 oraz w 1706 i 1708 r. najeżdżali go Szwedzi, a w 1660 r. wojska moskiewskie. W tym czasie dobra międzyrzeckie często zmieniały właściciela.

Na przełomie XVIII i XIX w. Międzyrzec stał się ośrodkiem unitów, pozostających pod protektorem rodu Czartoryskich. W 1772 r. August Aleksander Czartoryski ufundował cerkiew unicką pw. św. Piotra i Pawła.

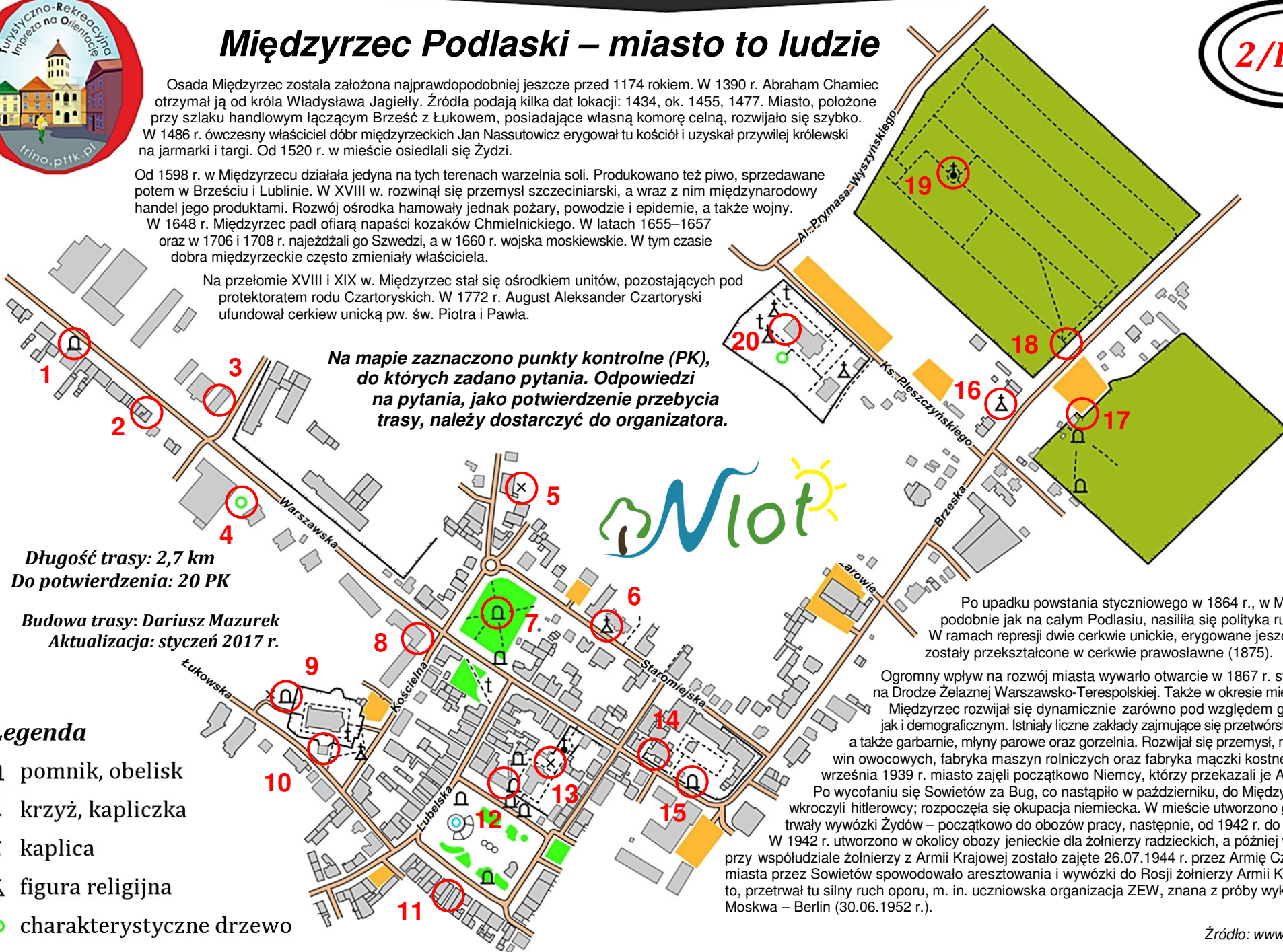
Na mapie zaznaczono punkty kontrolne (PK), do których zadano pytania. Odpowiedzi na pytania, jako potwierdzenie przebiegu trasy, należy dostarczyć do organizatora.

**Długość trasy: 2,7 km
Do potwierdzenia: 20 PK**

**Budowa trasy: Dariusz Mazurek
Aktualizacja: styczeń 2017 r.**

Legenda

- ⌚ pomnik, obelisk
- ✠ krzyż, kapliczka
- ✠ kaplica
- ✠ figura religijna
- charakterystyczne drzewo
- ✕ inny obiekt

Po upadku powstania styczniowego w 1864 r., w Międzyrzecu, podobnie jak na całym Podlasiu, nasiliła się polityka rusyfikacyjna. W ramach represji dwie cerkwie unickie, erygowane jeszcze w XVI w., zostały przekształcone w cerkwie prawosławne (1875).

Ogromny wpływ na rozwój miasta wywarło otwarcie w 1867 r. stacji kolejowej na Drodze Żelaznej Warszawsko-Terespolskiej. Także w okresie międzywojennym Międzyrzec rozwijał się dynamicznie zarówno pod względem gospodarczym, jak i demograficznym. Istniały liczne zakłady zajmujące się przetwórstwem szczeni, a także garbarnie, młyny parowe oraz gorzelnia. Rozwijał się przemysł, m. in. wytwórnia win owocowych, fabryka maszyn rolniczych oraz fabryka mączki kostnej. Na początku września 1939 r. miasto zajęli początkowo Niemcy, którzy przekazali je Armii Czerwonej. Po wycofaniu się Sowietów za Bug, co nastąpiło w październiku, do Międzyrzeca ponownie wkroczyli hitlerowcy; rozpoczęła się okupacja niemiecka. W mieście utworzono getto. Od 1940 r. trwały wywózki Żydów – początkowo do obozów pracy, następnie, od 1942 r. do obozów zagłady. W 1942 r. utworzono w okolicy jenieckie dla żołnierzy radzieckich, a później włoskich. Miasto, przy współudziale żołnierzy z Armii Krajowej zostało zajęte 26.07.1944 r. przez Armię Czerwoną. Zajęcie miasta przez Sowietów spowodowało aresztowania i wywózki do Rosji żołnierzy Armii Krajowej. Pomimo to, przetrwał tu silny ruch oporu, m. in. uczniowska organizacja ZEW, znana z próby wykołajenia pociągu Moskwa – Berlin (30.06.1952 r.).

Źródło: www.sztetl.org.pl

Turystyczno-Rekreacyjna Impreza na Orientację (2/L/17)

PK 1	Siedziba utworzonego w 1945 roku Nadleśnictwa Miedzyrzec.
	Ile żółdзи wkomponowano w tablicę pamiątkową?
PK 2	Pozostałości zwartej zabudowy miejskiej z początku XX wieku.
	W którym roku wzniesiono wskazaną kamienicę?
PK 3	Wybudowany w latach 20-tych XIX w. klasycystyczny zespół poczty konnej.
	W ilu oknach wychodzących na wschód wstawiono kraty?
PK 4	Budynek Urzędu Miasta. Dąb pamięci posadzony w 145 rocznicę Powstania Styczniowego.
	Jaką, związaną z miastem postać, tutaj upamiętniono?
PK 5	Dawniej nieodłączny element także miejskiego krajobrazu, dziś już praktycznie niespotykany.
	Co to za pomalowany na zielono, z brązowym dachem, obiekt?
PK 6	Figura religijna wystawiona w 150-tą rocznicę pewnego ważnego dla katolików wydarzenia.
	Co to za wydarzenie?
PK 7	Pomnik upamiętniający znane osoby związane z Międzyrzeczem Podlaskim.
	Jak ma na nazwisko rozpoczynająca listę Elżbieta?
PK 8	Mural poświęcony żołnierzom wyklętym.
	Jakie pseudonimy nosili bohaterowie muralu?
PK 9	Nietypowe przedstawienie dekalogu. V przykazanie – Nie zabijaj.
	Jaki numer obozowy nosił zamordowany w maju 1942 roku kapłan?
PK 10	Trójnawowy, początkowo gotycki a obecnie barokowy kościół św. Mikołaja. Zabytkowa dzwonnica z 1746 roku.
	W którym roku przeprowadzono restaurację dzwonnicy (informacji szukaj na wschodniej ścianie)?
PK 11	Przejsie między kamienicami wzmocnione łukami rozporowymi o półkolistych sklepieniach kolebkowych. Ten element architektoniczny, obecnie niezwykle rzadki, można spotkać w takich miastach jak Jerozolima, Praga czy Wilno.
	Ile łuków zabezpiecza i zarazem zdobi wskazane przejście?
PK 12	Wzniesiony w 1838 roku budynek magistratu. Początkowo parterowy, w okresie międzywojennym został podwyższony o jedną kondygnację i wyposażony w zegar. Zakład zegarmistrzowski funkcjonujący tutaj od lat 70-tych XX wieku.
	Którą godzinę wskazuje imitacja zegara - szyld zakładu?
PK 13	Barokowy kościół św. Józefa wzniesiony na potrzeby parafii unickiej. Po powstaniu styczniowym odebrany unitom i zamieniony na cerkiew prawosławną. W czasie I wojny światowej służył za areszt a następnie schronienie dla bezdomnych. Po odzyskaniu niepodległości zwrócony katolikom i rozbudowany o transept. Dzwonnica wolnostojąca.
	Jakie imię nosi dzwon ufundowany przez międzyrzecką młodzież?
PK 14	Budynki wzniesione w latach 1846-50 szpitala miejskiego. Zegar słoneczny.
	Na jaką cyfrę rzymską wskazuje wskazówka zegara?
PK 15	Pomnik upamiętniający atak powstańców styczniowych na carski garnizon.
	Jakie imiona nosili polscy święci – uczestnicy powstania styczniowego?
PK 16	Przydrożna kapliczka, jakich wiele na terenie miasta.
	Ile symbolicznych promieni wychodzi z krzyża wieńczącego kapliczkę?
PK 17	Założony w 1810 roku cmentarz żydowski. Z około 1000 znajdujących się na cmentarzu płyt nagrobnych, na swoim pierwotnym miejscu pozostało zaledwie 80.
	Z jakich lat pochodzą najstarsze zachowane macewy?
PK 18	Założony w 1807 r. rzymskokatolicki i unicki cmentarz grzebalny. Znajduje się tutaj m.in. mogiła poległych 16.11.1918 r. żołnierzy Polskiej Organizacji Wojskowej.
	Jak nazwano okres, w którym zginęli PeOWiacy?
PK 19	Wzniesiona w 1839 roku, na planie ośmiokąta, murowana kaplica św. Rocha.
	Ile epitafiów wmurowano w ściany kaplicy?
PK 20	Wybudowany współcześnie, na potrzeby nowej parafii, kościół Chrystusa Króla.
	Jaka jest data realizacji wystawionej tutaj recepty?

Odpowiedzi należy przestać na e-mail: poczta@trino.pttk.pl lub za pomocą formularza.
Przesłanie odpowiedzi oznacza zgodę na umieszczenie na liście osób, które przebyły TRInO.

